

Beslutningsforslag nr. B 147. Fremsat den 27. maj 1999 af Pernille Frahm (SF), Jes Lunde (SF) og Holger K. Nielsen (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om støtte til folkelig Europadebat i ansøgerlandene fra Central- og Østeuropa

Folketinget pålægger regeringen:

at søge at tilvejebringe en international fond til støtte for Europadebat i ansøgerlande fra Central- og Østeuropa, herunder

- 1) at oprette en fond til brug for oplysningsaktiviteter i Østersølandene,
- 2) at tage kontakt til Europa-Kommissionen med henblik på at opnå Kommissionens aktive støtte til oprettelse af en sådan fond til

fordel for samtlige central- og østeuropæiske lande i tilknytning til såvel de pågående udvidelsesforhandlinger som det bredere europæiske samarbejde og

- 3) at tage kontakt med sine europæiske partnere for at skabe forståelse for behovet for støtte til international folkelig debat om Europas udvikling.

Bemærkninger til forslaget

EU har indledt optagelsesforhandlinger med 11 lande fra Central- og Østeuropa. Det er det erklærede mål, at samtlige ansøgerlande skal opnå medlemskab i begyndelsen af næste århundrede.

I de enkelte ansøgerlande er der bred støtte til landenes ønske om medlemskab såvel i befolkning som i de politiske partier. Men der eksisterer næppe noget sted et klart billede af, hvad et medlemskab af EU indebærer; de færreste kan vide, hvad udvidelsen vil betyde for dem selv eller deres samfund.

Der er ingen tvivl om, at udvidelsen på mange måder vil være både besværlig og omkostningsfuld. Landene skal gennemføre tusindvis af EU-regler i deres egen lovgivning, deres økonomier skal omstruktureres til markedsvilkår, deres produktion skal indrettes efter vestlige standarder og normer, og tusindvis af mennesker vil blive tvunget til at skifte arbejde eller vil blive drevet ud i arbejdsløshed. Det er samtidig begrænset, hvilke fordele det enkelte menneske umiddelbart vil kunne konstatere ved et medlemskab. Dette forhold skyldes bl.a., at forbedringer i landenes velfærd, herunder sociale, miljømæssige og arbejdsmiljømæssige fremskridt sker gradvist, og inden landet opnår medlemskab. Samtidig vil de kontante fordele ved et medlemskab først langsomt vise sig, bl.a. på grund af begrænsninger i EU's budget, og fordi landene først gradvist integreres fuldstændigt i EU.

Konsekvensen er, at der er en betydelig risiko for, at der opstår det, som kaldes et optagelseschok: De meget positive forestillinger om, hvad et EU-medlemskab betyder, viser sig slet ikke at stå mål med de faktiske realiteter.

En sådan situation kan let føre til stærke modsætninger internt i de enkelte lande og i forhold til EU. Hvis sådanne modsætningsforhold skal undgås, forudsætter det, at befolkningerne i Østeuropa får et mere realistisk billede af, hvad der venter dem. Det vil i den sammenhæng være en fordel, hvis flere mennesker i de enkelte lande inddrages i processen og beslutningerne, og at befolkningerne oplever international støtte til at løse deres problemer og interesse for den situation, de befinder sig i.

En række lande vil først opnå medlemskab om adskillige år. Og andre lande er slet ikke på tale som medlemmer. I de lande opstår der i sagens natur ingen optagelseschok. Men frygten for at blive koblet af det europæiske samarbejde og frustrationen over den økonomiske og sociale udvikling vil på samme måde være et grundlag for farlige modsætningsforhold og politisk ekstremisme.

Danmark har været en af de stærkeste fortalere for en udvidelse af EU. Danmark har såvel en interesse i som et medansvar for at undgå de problemer, som udvidelseschok kan medføre. Vi har på næsten samme måde en interesse i at undgå, at de nationale og folkelige modsætningsforhold i Europa bliver større.

Danmark har gode erfaringer med brede folkelige debatter om væsentlige politiske emner og for offentlig støtte til at forbedre grundlaget for sådanne debatter. Såvel den folkelige deltagelse som den offentlige støtte anses generelt for at være en naturlig del af demokratiet og som en forudsætning for Danmarks internationale engagement.

Danmark har deltaget aktivt for at styrke de svage demokratier i Østeuropa. Det er bl.a. sket i kraft af mangfoldige enkeltpersoners og organisationers aktiviteter i forhold til Østeuropa – aktiviteter, som bl.a. støttes af Demokratifonden.

Men hvor Demokratifonden giver støtte til, at østeuropæere kan komme til Danmark for at lære om det danske demokrati, så findes der kun meget begrænset mulighed for at støtte internationale debatter og aktiviteter af folkeoplysende karakter i Østeuropa og med international deltagelse fra bl.a. Danmark.

Det er klart, at det ikke vil være muligt for Danmark alene at tilvejebringe rimelige vilkår for brede folkelige debatter i Østeuropa. Det er først og fremmest et problem for de østeuropæiske lande selv. Men i kraft af den økonomiske situation, landene befinder sig i, er der kun ringe chancer for, at brede folkelige debatter vil blive prioriteret tilstrækkeligt højt.

Vi har med andre ord en situation, hvor såvel en succesfuld udvidelse af EU som et generelt godt samarbejds-klima i hele Europa forudsætter, at der skabes

folkelig engagement, debat og forståelse i de central- og østeuropæiske lande. Samtidig er det usandsynligt, at de fattige østeuropæiske stater har mulighed for at finansiere sådanne aktiviteter.

På den baggrund foreslås det, at der fra dansk side tages initiativ til at skabe det finansielle grundlag for at støtte folkelige debataktiviteter omkring væsentlige europæiske spørgsmål, eksempelvis ved oprettelse af en særlig folkeoplysningsfond. Støtteordningen skal omfatte politiske partier og partilignende strukturer såvel som folkeoplysende organisationer og aktiviteter. Støtten skal kunne gives til hel eller delvis finansiering af debatarrangementer, herunder til nødvendig tolkning og rejseudgifter for oplægsholdere, samt til oversættelse i forbindelse med udgivelser.

Det vil ikke være muligt at løse problemet alene med statslige eller EU-informationskampagner, der let får rene propagandistiske overtoner og ikke giver rum for helt fri meningsudveksling eller inddragelse af brede befolkningsgrupper.

Hvis en sådan fond skal have mulighed for at gennemføre aktiviteter af samme form som dem, der er gennemført i Danmark, vil den have en relativ størrelse, der mindst svarer til det, som er brugt i forbindelse med EU-folkeafstemningerne i Danmark. Det vil sige på 500-1000 mio. kr. om året. Hertil kommer administrative omkostninger ved at håndtere sådanne aktiviteter og kontrollere, at midlerne er anvendt i overensstemmelse med formålet. Der er derfor ikke tale om en opgave, som Danmark kan løse alene.

Man kan ikke meningsfuldt adskille diskussionen om EU-medlemskab fra en bredere debat om, hvordan de store fælleseuropæiske udfordringer håndteres, og hvordan samarbejdsstrukturen skal se ud. Derfor skal støtte kunne gives til debat om bredere europapolitiske temaer.

Støtteprogrammer af den her foreslåede karakter bør ikke begrænses til de lande, som står over for at blive medlemmer på kort eller lang sigt. Det er en vigtig opgave at udbygge gode relationer til de øvrige europæiske lande – herunder bl.a. Rusland, Ukraine og Tyrkiet. Derfor bør støtteprogrammer også inddrage andre europæiske lande end de nuværende medlemskandidater.

Såfremt tankegangen vinder forståelse i Europa-Kommissionen og blandt de øvrige EU-medlemmer, kunne Danmark tilbyde at udarbejde forslag til, hvordan en sådan støtte kunne administreres i tråd med de gode erfaringer fra Demokratifonden, Danidas oplysningsbevilling, administrationen af EU-oplysningsmidler i Nævnet vedrørende EU-oplysning og DUPI's

støtte til diverse konferencer om internationale spørgsmål.

Bemærkninger til punkt 1

Hvis der skal tilvejebringes grundlag for brede offentlige debatter i samtlige ansøgerlande, skal der være mulighed for at opnå støtte i samtlige ansøgerlande. Opgaven har dermed et omfang, som ikke kan løses af Danmark alene. Tilvejebringelsen af en permanent støtteform vil – i den udstrækning det lykkes – med stor sandsynlighed tage lang tid. For ikke at afvente en sådan proces bør Danmark gå i front og oprette en støtteordning blandt Østersølandene, som Danmark allerede har et tæt samarbejde med bl.a. om landenes tilknytning til EU. Dermed kan man fra dansk side også høste erfaringer, som kan bruges i andre lande.

I valget af modtagerlande befinder man sig i et klassisk dilemma mellem samarbejde i dybden og i bredten. Fordelen ved et samarbejde med mange eller alle lande er, at der er tale om problemstillinger, der berører alle europæiske lande. På den anden side vil det være vanskeligt at opnå en rimelig grad af udbredelse, opbygge tilstrækkelige erfaringer og foretage kontrol i hele Øst- og Centraleuropa. Forslagsstillerne mener på den baggrund, at Østersølandene kan udgøre en rimelig balance mellem disse to hensyn.

Ordningen kunne fra dansk side administreres af »Nævnet vedrørende EU-oplysning« eller Demokratifonden, som har lignende erfaringer fra beslægtede opgaver.

Bemærkninger til punkt 2

Den internationale karakter af det foreslåede projekt – såvel som dets sammenhæng til EU – gør det naturligt at inddrage de europæiske samarbejdsinstitutioner, eksempelvis Europarådet eller Europa-Kommissionen, i udformningen, administrationen og ikke mindst finansieringen. Der er argumenter for og imod begge institutioner: Europarådet har færre ressourcer end EF, men dækker hele Europa. Europa-Kommissionen har flere midler, men har typisk koncentreret sig om styrede informationskampagner, der blandt andet er baseret på at styrke »den europæiske idé«.

Efter forslagsstillerens opfattelse er der dog tale om et projekt, som primært bør bæres af EU, fordi det grundlæggende drejer sig om det fremtidige interne og eksterne samarbejde i EU, og fordi EU har større økonomisk råderum end Europarådet. Hertil kommer, at Europa-Kommissionen ville kunne opnå nogle erfaringer fra et sådant samarbejde. Det gælder såvel i relation til de faktiske forhold i konkrete lande og pro-

blemer, der fra befolkningens side er i forhold til EU-medlemskabet, som i relation til fri folkeoplysning.

Den danske regering bør derfor tage kontakt til Europa-Kommissionen med henblik på at opnå Kommissionens aktive støtte til oprettelse af en støtteordning for fri folkeoplysning med henblik på de mål, som er angivet i dette forslag. Modellen kunne eksempelvis være i form af en fond til fordel for samtlige central- og østeuropæiske lande i tilknytning til såvel de pågående udvidelsesforhandlinger som det bredere europæiske samarbejde.

Bemærkninger til punkt 3

Hvis der skal tilvejebringes finansiering af den størrelsesorden, som det kræver at gennemføre en sådan folkeoplysning, og som der lægges op til i dette forslag, kan der ikke alene trækkes på EU-midler. Den danske regering skal derfor tage kontakt med sine europæiske partnere. Formålet med en sådan kontakt er at skabe forståelse for behovet for international folkelig debat om Europas udvikling og for at opnå konkret økonomiske støtte.

Skriftlig fremsættelse

Pernille Frahm (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om støtte til folkelig Europa-debat i ansøgerlandene fra Central- og Østeuropa.

(Beslutningsforslag nr. B 147).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.